

De Telegraaf

'Goede grap zaait twijfel'

Het beeld 'Loeres' dat zogenaamd van Paaseiland afkomstig zou zijn, zou rond 1 april 1962 op het strand van Zandvoort aangespoeld zijn. Iedereen tuinde met open ogen in de grap.

foto ANP

door Niels Kalkman **Amsterdam** 28 maart 2019

Frietsaus wordt patatsaus en Croky komt met chips met pepermuntsmaak. Echt? Nee, natuurlijk niet. Want in plaats van 'kikker in de bil' en 'je gulp staat open' zijn het tegenwoordig bedrijven die ons in de luren willen leggen. Is 1 april gekaapt door de commercie?

„Ja”, beaamt marketingdeskundige Paul Moers volmondig. „Je wordt er af en toe gestoord van, maar al dit soort dagen worden overgenomen door bedrijven. Sinterklaas, Halloween en inmiddels ook 1 april.”

De peppermuntchips van Croky; te vies om waar te zijn?

Foto Croky

Wat Moers ook een doorn in het oog is: de 'grappen' komen steeds eerder. „Ze willen voorkomen dat mensen direct doorhebben dat het gaat om een 1 aprilgrap.” Een bedrijf dat een 1 aprilgrap wil maken moet 'stoer' zijn, vindt Moers. „Doe het dan ook daadwerkelijk op 1 april. Anders ga je met zo'n traditie op de loop.”

Traditie

De grappenmakerij is een gebruik dat teruggaat tot het begin van de zeventiende eeuw, vertelt Ineke Strouken, traditiedeskundige. De oud-directeur van het Nederlands Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed is ook ooit in een grap getuind, toen drie jaar geleden werd beweerd dat het raket-ijsje cultureel erfgoed zou worden. „Vroeger begon het werkseizoen in de landbouw natuurlijk in het voorjaar”, vertelt ze. „Dan werd iemand die een beetje simpel was op pad gestuurd om iets niet-bestaands te halen, zoals een bloedboor of een kilo muggentongetjes. Dat was dan lachen voor iedereen.” In de negentiende eeuw werd het vooral iets voor kinderen, schetst Strouken de geschiedenis van 'grapjesdag'. „Onschuldige grapjes, met 'kikker in je bil' natuurlijk.”

Gaat Giel Beelen echt stoppen?

De omslag kwam in 1962, toen een goed uitgevoerde grap de wereld op z'n kop zette: op het strand van Zandvoort zou namelijk een beeld van Paaseiland zijn aangespoeld. Van heinde en verre kwam men om het

beeld te bekijken. Het bleek een grap van kunstenaar Edo van Tetterode samen met de NCRV. „Toen werd het vooral een dingetje van de media”, vertelt trendwatcher Richard Lamb. „Dagbladen en radioprogramma’s.” En later tv, want de jaarlijkse grap van het Jeugdjournaal bereikte ook een legendarische status.

Desinformatie

„Maar sinds de komst van sociale media zijn het vooral bedrijven en organisaties die grappen maken”, legt Lamb uit. „En dat gaat van leuke, rare initiatieven tot ronduit desinformatie.” Hij vertelt over chocolademerkt Tony’s Chocolonely, dat een persbericht uitstuurde over een beursgang die niet waar bleek te zijn. „Dan speel je gewoon met je geloofwaardigheid als bedrijf. En dat zie je ook nu de grappen steeds eerder komen: men wordt argwanender. Kijk maar naar het nieuws over dat Giel Beelen misschien stopt bij Radio Veronica. Is dat een grap? Je weet het niet.”

Maar dat is volgens Strouken tegelijk de kern van een goede 1 aprilgrap. „Het is een intellectueel soort grap”, vertelt ze. „Een moeilijk te maken grap die zowel waar kan zijn als absolute onzin kan zijn. De grap moet ook meetbaar zijn: die zou je moeten aanzetten om ergens heen te gaan, zoals destijds in 1962 naar het strand, of nu naar een website als je een product wordt voorgehouden dat niet bestaat.”